

Mi készül?

Kálmán Gáborral Beke Zsolt beszélget

KÁLMÁN GÁBOR

– Szlovák környezetben, a nemzetiségi konfliktusok, de a fejlődés elől is a dombok köze elbúvó Jasná Horkán játszódna Nova című köteted története. Számodra mit jelent bennük a szlovákság?

■ A nemzetiségeknek a *Novában* pusztán a történet miatt van jelentőségük, hogy átláthatóbbá tegyék a viszonyokat. Nem gondolkodtam azon, mit jelent a szlovákság a regényben, mert nem nemzetiségekről akartam írni, és ez a kérdés valahogy a karaktereimnek sem jutott az eszébe. A *Novában* megrajzolt szlovákság, a szereplők a világ bármely táján előfordulhatnának, bár persze tény, hogy szokásaik, jellegzetességeik ide kötik őket. A szlovákság a *Novában* nekem olyan közeg, amelyben otthonosan mozgok, mert ebben nőttem fel, de magyarságom révén, kicsit mindig inkább szemlélőként voltam jelen, mondhatni, volt időm „jegyzetelni”, memorizálni. Kicsit teátrálisabban megfogalmazva a szlovákság számomra a gyerekkoromat jelenti.

– Szlovákiában születél, de viszonylag hamar Magyarországra költöztél. Szövegeidben mégis visszatértél szülőhelyedre. Mi volt ennek a motivációja, számodra Szlovákia – félbehagyott megértés, nosztalgia vagy idegen kulissza?

■ Régóta terveztem prózát írni, és sosem sikerült olyan világot teremtenem fejemben, amiben íróként könnyedén tudok jelen lenni, és nem okoz gondot a formálása. A legtöbb korai prózakezdeményem már ott elakadt, amikor neveket kellett adni. A szereplőim neveivel nagy bajban szoktam lenni, mert valahogy idegenkedem tőle, hogy átlagos neveket használjak, nem kelti életre a figurát, és amíg a figura nem él, nincs története sem. Aztán egyszer csak minden előzmény nélkül kipattant a fejből a *Nova* egyik fejezete, tele rengeteg szereplővel, élő karakterekkel, mindnek megvolt azonnal a saját története, jelleme és neve. Ezek persze szlovák nevek voltak – tehát részben persze igaz, az idegen kulissza, az eltávolított közeg hálás anyag tud lenni, ráadásul ezt a közeget ismerem, nekem tehát nem gond eligazodnom benne – ezen a ponton viszont már a nosztalgia is megjelenik.

– Ahogy Bedecs László is kiemeli itt közölt kritikájában, a szlovákiai életvilág egzotikum a magyarországiak számára, s ennek általad történet bemutatása szerinte „kifejezetten új fejlemény”. Bár ha megnézzük például Grendel Lajos több művét, Gazdag József néhány prózáját vagy éppen György Norbert Pozsonyban játszódó, a tiédhez hasonlóan szlovák szavakat is használó Klára című regényét (melyben végül nem derül ki, hogy egy magyar elbeszélő vagy pedig egy szlovák nyelvű narrátor magyarra fordított szövegét olvassuk) – ez az új fejlemény nem tűnik előzmény nélkülinek. Nos, egzotikum? Hogy szólalhat meg ez a világ szerinted a magyar kontextusban?

■ Azt gondolom, hogy egy ilyen világ mindenképpen szokatlan, bár mint már mondtam, nem egyedi és a világ bármely táján előfordulhatna. Ráadásul ez nem Szlovákia vegyesen lakott része, hanem egy szereplő kivételével teljesen szlovák közeg, annak is egy légmentesen elzárt, befelé élő, a világról tudomást sem vevő darabja. Ugyanakkor sok minden ismerős benne a magyar olvasónak is, mert a sok szokatlan mozzanat, ismeretlen eszköznevek, szokások és idegen nyelvű szövegek mellett azért ez fájóan kelet-közép-európai világ, egy-egy darabjára mindenki ráismerhet, találhat olyan mozzanatot, melyen keresztül megfejtethető, mert ez a fajta „kelet-közép-európaiság” nemzetek és nyelvek fölött áll és mindannyiunk számára ismerős, otthonos közeg.

– Min dolgozol mostanában?

■ Egy ideje már kutatgatok egy regény kapcsán. Korai lenne még beszélni róla. Teljesen más anyag lesz, mint a *Nova*. A *Novát* ösztönösen írtam, sosem tudtam, mi lesz egy részlet végkifejlete, hagytam, hogy dolgozzon az anyag. Ez az új szöveg fejemben megvan már az elejétől a végéig, csak még sok mindennek utána kellene járni és neki kellene látni. Egyfajta történelmi, utaztató-karrierregény lesz, ha minden jól megy. A főszereplő neve már megvan, csak még meg kell szoknom, életre kell kelnie.

Beke Zsolt

■ **Kálmán Gábor** (Érsekújvár, 1982): Selmezbánya, Léva, később Komárom környékén nevelkedett. 1996-ban költözött Magyarországra. Az ELTE magyar szakán végzett. Kötete: *Nova* (Kalligram, 2011).